

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 346/09-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. novembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť K. V., K., zastúpenej advokátkou JUDr. T. V., K., vo veci namietaného porušenia práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 162/2009 a jeho uznesením č. k. 8 CoP 162/2009-82 z 27. augusta 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť K. V. **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. októbra 2009 doručená sťažnosť K. V. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach

(ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 162/2009 a jeho uznesením z 27. augusta 2009.

1. Zo sťažnosti a k nej pripojených písomností vyplýva (ďalej aj body 2, 3 a 4), že sťažovateľke (v procesnom postavení žalobkyne) bolo rozsudkom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 12 C 131/2006-69 z 26. februára 2009 priznané manželské výživné „mesačne po Sk 500,-“. Sťažovateľka uviedla, že „Pretože v čase rozhodovania súdu prvého stupňa sme boli so žalovaným už rozvedení, súd rozsudkom určil dlžné výživné za obdobie od 6. 10. 2006 do 28. 9. 2007 vo výške 184,66 EUR. V odôvodnení uviedol, že som v konaní mala úspech vo výške 16,67 %, keďže som sa domáhala žalobným návrhom určenia manželského výživného vo výške Sk 3 000, a bolo mi priznané Sk 500, mal žalovaný úspech vo výške 83,33 %. Z toho dôvodu žalovanému vzniklo právo na náhradu trov konania a nie mne. V ústnom odôvodnení súd uviedol, že konanie o manželské výživné je návrhové, ja som v žalobnom petite uviedla sumu Sk 3 000, a pretože odporca bol môj manžel, mala som túto výšku určiť správne, keďže som mala prehľad o jeho príjmoch a výdavkoch.“.

2. Proti rozsudku súdu prvého stupňa podala sťažovateľka odvolanie, pokiaľ ide o výrok o náhrade trov konania, lebo napadnutú časť rozsudku považovala za „vecne i právne nesprávnu... Poukázala som na to, že výrok o náhrade trov je nepreskúmateľný, pretože pokiaľ súd rozhodol o tom, že žalovaný mal vo veci úspech väčší ako ja, mal vysloviť, že ja nemám právo na náhradu trov konania, tento výrok však v rozsudku chýba... Pokiaľ ide o výšku manželského výživného, vychádzala som z príjmu, ktorý žalovaný mal resp. som ho určovala odhadom, pretože sme v spoločnej domácnosti nežili a prehľad o výdavkoch žalovaného som nemala, vedela som, a to uvádzam v návrhu na rozvod, že po odchode zo spoločnej domácnosti býva so svojimi rodičmi, takže som vychádzala z toho, že neplatí nájomné. Na pojednávaní žalovaný tvrdil, že mesačne platí nájom Sk 7 000, ktoré súd vzal v úvahu. Tento výdavok žalovaného ovplyvnil výšku výživného pre manželku.

Bola som toho názoru, že v konaní som bola úspešná, pretože súd dospel k záveru, že nárok na manželské výživné mi vznikol, mnou uplatnený nárok je teda po práve... Tvrdila som, že súd prvého stupňa nepostupoval v súlade s Občianskym súdnym poriadkom, ktorý

v ustanovení § 142 ods. 3 O. s. p. hovorí to tom, že aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať náhradu trov konania, ak rozhodnutie záviselo od úvahy súdu. Súd postupoval v rozpore s ustálenou súdnou praxou, podľa ktorej i v otázke náhrady trov konania nesmie byť len mechanickým spôsobom posudzovaný výsledok sporu bez komplexného zhodnotenia.“.

3. Krajský súd 27. augusta 2009 uznesením č. k. 8 CoP/162/2009-82 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o trovách účastníkov konania. Podľa názoru sťažovateľky *„napadnutými rozsudkami všeobecných súdov v časti nepriznaní mi náhrady trov konania, boli porušené moje základné práva zakotvené v čl. 36 ods. 1 Listiny... a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru... Právo na spravodlivý proces sa nezaručuje iba čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ale je implikované aj v siedmom oddieli Druhej hlavy Ústavy SR...“*

Porušenie citovaných základných práv vidím v tom, že... súd prvého stupňa a nakoniec i súd druhého stupňa v napadnutom rozhodnutí tiež dospel k záveru, že zákonné predpoklady na určenie výživného pre manželku tu vznikli, a to za dobu od podania žaloby do dňa zániku manželstva. V konaní bolo preukázané, že žalovaný si voči mne svoju zo zákona vyplývajúcu povinnosť neplnil...“

Som toho názoru, že súd nepostupoval v súlade s Občianskym súdnym poriadkom, ktorý v ustanovení § 142 ods. 3 hovorí o tom, že aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak rozhodnutie záviselo od úvahy súdu...“

Preto cítim za nespravodlivé rozhodnutie v tom, že nakoniec žalovaný mal právo na náhradu trov konania...“

Pokiaľ za uvedenej situácie posúdil krajský súd otázku náhrady trov prvostupňového konania v zmysle § 142 ods. 1 O. s. p., postupoval v rozpore so zákonom... Jeho rozhodnutie o náhrade trov prvostupňového konania je teda arbitrárne...“.

4. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Napadnutým uznesením Krajského súdu... z 27. 8. 2009 sp. zn. 8 CoP/162/2009-82 bolo porušené základné právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru...“

2. *Uznesenie Krajského súdu... sp. zn. 8 CoP/162/2009-82... sa zrušuje.*

3. *Sťažovateľke sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia v sume 245,70 €.*“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

6. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov.

7. Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 162/2009 a jeho uznesením z 27. augusta 2009 najmä preto, že vo veci konajúce všeobecné súdy „*len mechanickým*

spôsobom“ posudzovali výsledok sporu „*bez komplexného zhodnotenia rozhodnutia v merite veci*“, a pokiaľ krajský súd za existujúceho skutkového stavu posúdil „*otázku náhrady trov prvostupňového konania v zmysle § 142 ods. 1 O. s. p., postupoval v rozpore so zákonom...*“ (pozri bližšie body 1, 2 a 3 I. časti odôvodnenia).

8. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky preskúmal opodstatnenosť predloženej sťažnosti v naznačenom smere, predovšetkým možnosť preukázania príčinnej súvislosti medzi namietaným postupom krajského súdu v odvolacom konaní (vrátane jeho rozhodnutia) a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, porušenie ktorého sťažovateľka v petite svojej sťažnosti namietala [včítane posúdenia s tým súvisiaceho eventuálneho porušenia základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) – na porušenie ktorých v ich vzájomnej spojitosti – sťažovateľka vo svojej sťažnosti poukázala].

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (podobne v čl. 36 ods. 1 listiny, pozn.) každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

10. Článkom 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje ochrana viacerých záujmov, predovšetkým práva na prístup k súdu a práva na spravodlivý proces, ktorému ochranu poskytuje aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj podľa čl. 36 ods. 1 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/01) vrátane návrhu o námietke zaujatosti alebo v prípade opravných konaní by všeobecný súd odmietol opravný prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím (IV. ÚS 279/05, IV. ÚS 337/04). V prípade sťažovateľky však nešlo o odmietnutie

spravodlivosti majúce za následok namietané porušenie označených práv, ale o prípad, keď právo na súdnu a inú právnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie bolo v celom rozsahu realizované, aj keď nie podľa subjektívnych názorov sťažovateľky. Nespokojnosť sťažovateľky s obsahom rozhodnutia krajského súdu nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným.

11. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03).

12. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (včítane základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny) označeným uznesením krajského súdu, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecných súdov.

13. V právomoci ústavného súdu zostalo následne iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci krajského súdu v súvislosti s jeho rozhodnutím o odvolaní sťažovateľky

uznesením sp. zn. 8 CoP 162/2009 z 27. augusta 2009 sú zlučiteľné s označeným článkom dohovoru (resp. ústavy a listiny).

14. Sťažnosťou napadnutým uznesením krajský súd „v právnej veci žalobkyne (sťažovateľky, pozn.)... proti žalovanému... v konaní o určenie manželského výživného o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu... z 26. 2. 2009 č. k. 12 C/131/2006-69“ rozhodol tak, že „Potvrzuje rozsudok vo výroku o trovách účastníkov konania“. V úvode odôvodnenia svojho uznesenia krajský súd oboznámil prvostupňové rozhodnutie a zásadné argumenty sťažovateľky uvedené v jej odvolaní: „napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa vyčíslil dlžné výživné za obdobie od 6. 10. 2006 do 28. 9. 2007 v sume 184,66 €, ktoré zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyňi v mesačných splátkach 33 € splatných vždy do 20-teho dňa v mesiaci od právoplatnosti výroku tohto rozsudku až do zaplatenia, pod hrozbou straty výhody splátok v prípade nedodržania čo i len jednej splátky. Žalovanému právo na náhradu trov konania nepriznal a rozhodol, že štát nemá právo na zaplatenie súdneho poplatku... žalobkyňa... navrhla rozsudok zmeniť a zaviazat' žalovaného nahradiť jej trovy konania. Poukázala na to, že súd prvého stupňa nerozhodol o jej trovách konania, preto je výrok o náhrade trov konania neúplný, nepreskúmateľný a zmätočný. Konštatovala, že v konaní bola úspešná, pretože jej súd priznal nárok na manželské výživné. Pokiaľ ide o výšku výživného, jej určenie záviselo od úvahy súdu, preto mal súd prvého stupňa postupovať v súlade s § 142 ods. 3 O. s. p.“ V ďalšom krajský súd okrem iného uviedol, že „... preskúmal rozsudok v napadnutom výroku spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo... a napadnutý rozsudok... ako vecne správny potvrdil.

Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 219 ods. 2 O. s. p.).

Odvolací súd rozsudok... potvrdil, pretože súd prvého stupňa správne určil mieru úspechu a neúspechu každého z účastníkov a dospel k záveru, že žalovanému vzniklo právo na náhradu trov konania v rozsahu 66,66 %, zároveň konštatoval, že žalovanému trovy nevznikli, preto správne rozhodol, keď mu právo na ich náhradu nepriznal. Z odôvodnenia rozsudku je zrejmé, že súd prvého stupňa dospel k záveru, že žalobkyňi právo na náhradu

trov konania nevzniklo, keďže mala úspech len v nepatrnej časti – v rozsahu 16,67 %. Pokiaľ ide o záver žalobkyne, že vo veci mala úspech, pretože jej bol nárok na výživné priznaný, ale jeho výška závisela od úvahy súdu, odvolací súd konštatuje, že určenie výšky výživného nie je spojené s nemožnosťou obstarania skutkových zistení, ani ich obstaranie nie je spojené s nepomernými ťažkosťami (§ 136 O. s. p.), výška výživného je závislá od skutkových okolností týkajúcich sa schopností, možností a majetkových pomerov povinného a odôvodnených potrieb oprávneného (§ 62 ods. 2, § 75 ods. 1 Zákona o rodine), ktorých zaobstaranie je predmetom dokazovania v konaní. To, že tieto skutkové zistenia nie sú účastníkovi vopred vôbec známe prípadne sú mu známe len približne, nie je rozhodujúce. Z dôvodu, že určenie výšky výživného nie je závislé od úvahy súdu, nie je možné aplikovať pri rozhodovaní o trovách konania § 142 ods. 3 O. s. p. a nie je možné žalobkyni právo na náhradu trov konania priznať. Na základe týchto skutočností odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom výroku ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd nerozhodoval z dôvodu, že žiaden z účastníkov si náhradu týchto trov neuplatnil, pričom konanie o náhrade trov konania je návrhovým konaním (§ 151 ods. 1 O. s. p.).“

15. Predmetné rozhodnutie obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu (resp. spravodlivé súdne konanie) stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

16. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne

nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

17. Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozsudku presvedčil, že krajský súd sa námietkami sťažovateľky zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľka v tomto konaní dostala odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. V tejto súvislosti už ústavný súd uviedol, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého odvolacieho rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Pretože namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti ešte pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

18. Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením rozhodnutia krajského súdu a namietaným porušením práva sťažovateľky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru [(m. m. IV. ÚS 112/05), resp. jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny], a preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

19. Ústavný súd napokon poznamenáva, že rozhodovanie o návrhu na zrušenie sťažovateľkou označeného právoplatného rozhodnutia krajského súdu vyplýva z čl. 127

ods. 2 ústavy a prichádzalo by do úvahy iba v tom prípade, ak by nadväzovalo na rozhodnutie o vyslovení porušenia jej základných práv. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa touto časťou návrhu na rozhodnutie (petitu sťažnosti) už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. novembra 2009